

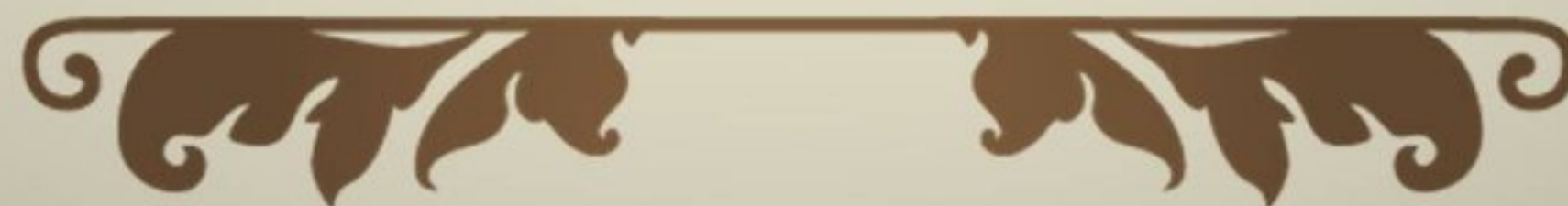

พระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

“เราพระเจ้ากรุงสยาม ขอประกาศแก่พระบรมวงศานุวงศ์
แลเสนาบดีข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยให้ทราบทั่วกันว่า
ตั้งแต่ได้รับบรมราชาภิเษกถวัลยราชสมบัติครองแผ่นดินมา
ก็ตั้งใจคิดการที่จะทำนุบำรุงพระราชอาณาจักร
ให้มีความสุขเจริญแห่งพระบรมวงศานุวงศ์ แลข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย
ทั้งสมณชีพราหมณ์ประชาราษฎรทั้งปวงทั่วไป
การสิ่งใดที่เป็นการกดขี่แก่กัน ให้ได้ความยากลำบากนั้น
ไม่คิดจะให้มิแก่ชนทั้งหลายในพระราชอาณาจักรต่อไป”

ประกาศเลิกธรรมเนียมหมอบคลาน

การศึกษาเล่าเรียน

“เจ้านายราชตระกูล ตั้งแต่ลูกฉันเป็นต้นลงไป
ตลอดจนถึงราษฎรที่ต่ำที่สุด
จะให้ได้มีโอกาสเล่าเรียนได้เสมอกัน
ไม่ว่าเจ้าว่าขุนนางว่าไพร่
เพราะฉะนั้นจึงขอบอกได้ว่า
การเล่าเรียนในบ้านของเรา
จะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง
ซึ่งฉันจะอุตส่าห์จัดขึ้นให้เจริญจงได้”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในที่ประชุมพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการ
เนื่องในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ พุทธศักราช ๒๔๒๗

การศึกษาเล่าเรียน

“ให้พึงนึกในใจไว้ว่าเราไม่ได้มาเรียนจะเป็นฝรั่ง เราเรียนเพื่อ
จะเป็นคนไทยที่มีความรู้เสมอด้วยฝรั่ง”

พระราชหัตถเลขา เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๔๔๐

ความยุติธรรม

“ผู้ใดทำผิดข้ออาชญากรรม

คือไม่มีสัตย์สุจริต

จะต้องถือว่าผู้นั้นไม่เป็นมนุษย์เลยทีเดียว”

พระราชดำรัสพระราชทานพระบรมราโชวาท

ในการที่องคมนตรีรับพระราชทานน้ำพระพิพัฒน์สัตยาพ.ศ. ๒๔๑๗

การจ้กรู้ผิดชอบชั่วดี

“...จงเป็นคนอ่อนน้อมว่าง่ายสอนง่าย

อย่าให้มีทิฐิมานะไปในทางที่ผิด

จงประพฤติตัวหันหาทางที่ชอบที่ถูกอยู่เสมอเป็นนิจเถิด

จงละเว้นทางที่ชั่ว ซึ่งรู้ได้เองแก่ตัว

ถ้ามีผู้ตักเตือนแนะนำให้รู้

แล้วอย่าให้ล่วงให้เป็นไปได้เลยเป็นอันขาด”

พระบรมราโชวาทใน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระราชนิพนธ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๘

การไม่ถ้อยศศักดิ์

“เรื่องยศศักดิ์ ฉันไม่ชวนขวายเป็น
เพราะคิดเห็นเสียว่า
เมืองเรานั้นเลวในสายตาฝรั่งอยู่มากนัก
เพราะความยังไม่บริบูรณ์มั่นคงจริง
จะทำสิ่งทำโตไป มันไม่ช่วยให้เมืองเรานั้นคงอย่างไรได้
ความมั่นคงสมบูรณ์ เป็นเกียรติยศจริงแท้ของเมืองเรา”

พระราชหัตถเลขาถึงกรมพระยาดำรงฯ พ.ศ.๒๔๕๐

การไม่กดขี่ข่มเหงผู้อื่น

“เมืองใดประเทศใดผู้ที่เป็นใหญ่
มิได้กระทำการกดขี่แก่ผู้น้อยแล้ว
เมืองนั้นประเทศนั้นก็คงมีความเจริญเป็นแน่”

ประกาศยกเลิกธรรมเนียมทาสและศักดินา จุลศักราช ๑๒๓๕

หน้าที่ของพระเจ้าแผ่นดิน

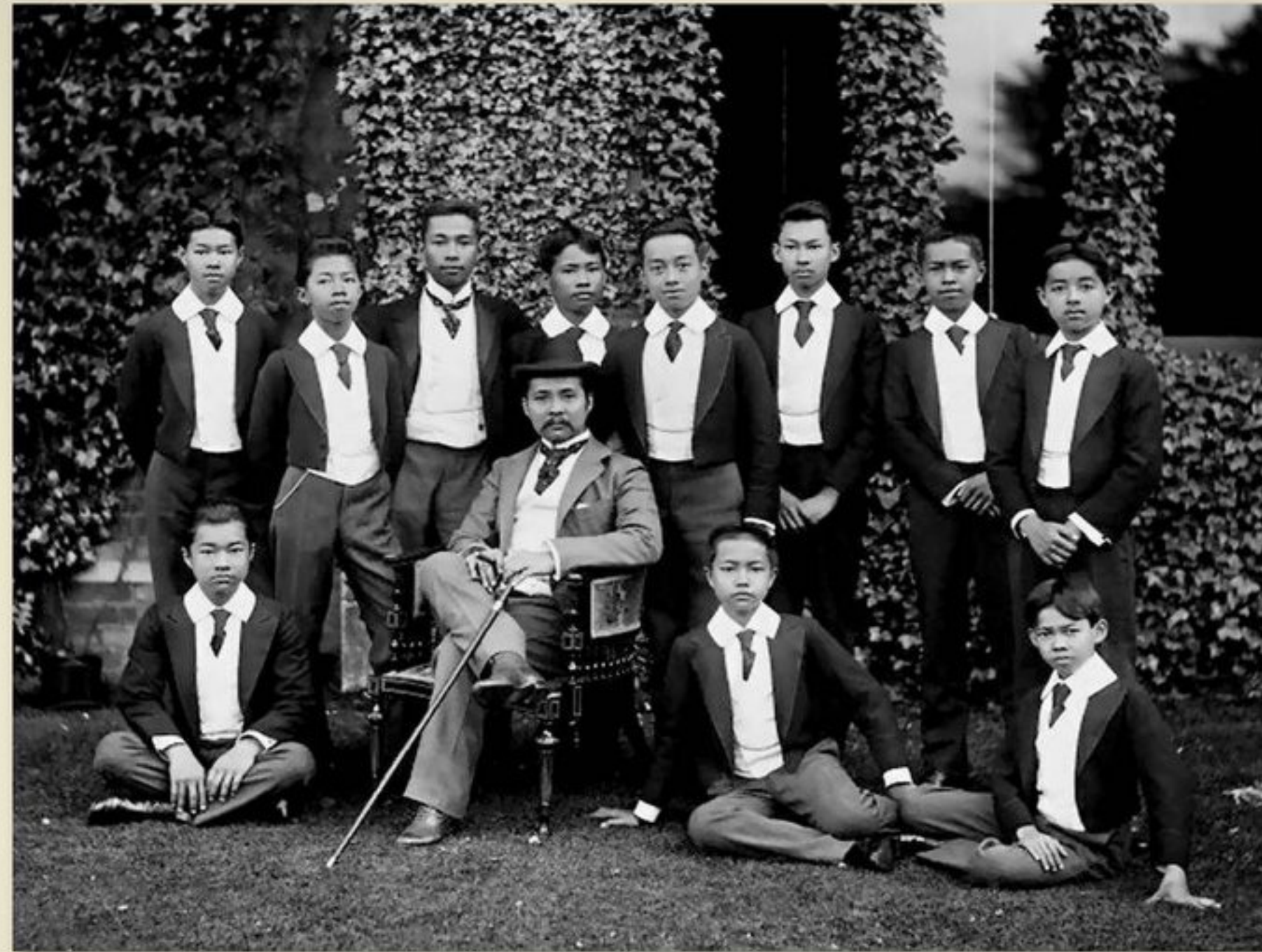

“เราเป็นเหมือนบิดาของเจ้าเสมอตลอดชีวิต
ยอมยินดีด้วยในเวลาที่มีความสุข
และช่วยปลดเปลื้องอันตรายในเวลาที่มีภัยได้ทุกข์”

พระราชดำรัสตอบ

ประชาชนเมืองตราด พ.ศ. ๒๔๕๐

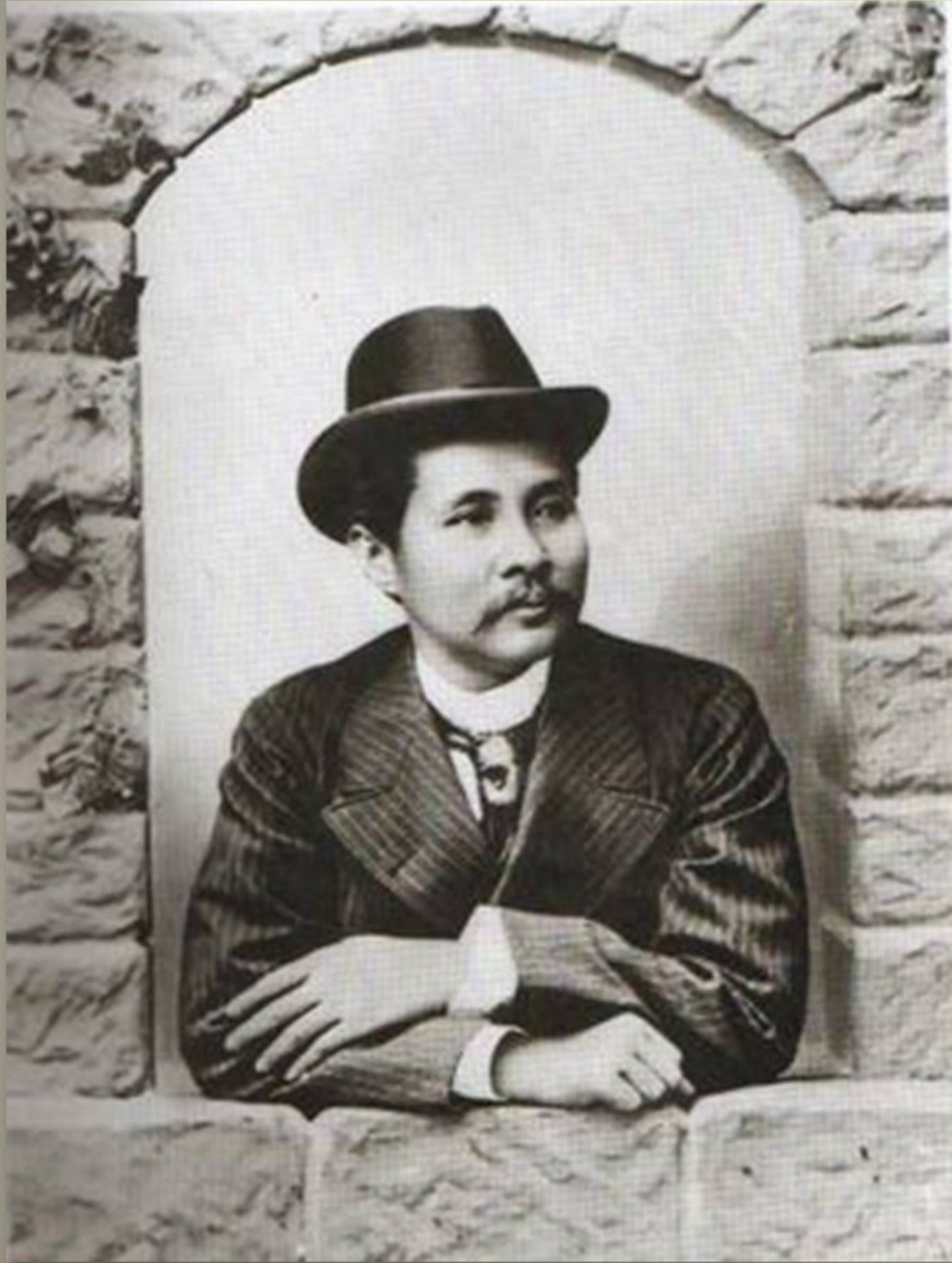
ความเพียรพยายาม

“เราขอเตือนให้เจ้าทั้งหลายตรึกรตรองก่อนเวลาเราถึงฝั่งว่า ความเจริญรุ่งเรืองทั้งหลายนั้น
ได้เกิดขึ้นเพราะความสังเกตแล้วคิดการประกอบและเล่าเรียนต่อๆ กันมา
อาศัยความอุตสาหะและความพากเพียรเป็นที่ตั้งเท่านั้น เขาหาได้เป็นอย่างอื่นนอกจากเป็นมนุษย์
เหมือนเราไม่ เราควรจะมีมานะว่าเราก็เป็นมนุษย์เช่นเขา ไม่ได้เลวกว่าเขาในการที่เกิดมานั้นเลย”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ศาสนา

“ศาสนานั้นไม่ใช่ที่ขัดขวางสิ่งใดในราชการแผ่นดิน
ผู้ใดเห็นว่าศาสนาใดถูกต้อง
ก็ถือตามชอบใจของผู้นั้น
ผิดถูกก็อยู่แก่ผู้ถือศาสนานั้นเอง”

พระบรมราชโองการ เรื่องเสรีภาพในการนับถือศาสนา พ.ศ. ๒๔๒๑

ความสามัคคี

“เราทั้งหลายเฉพะาได้เกิดมาในประเทศนี้รวมกันแล้ว บางคนก็ต้องอยู่ในตำแหน่งอันใหญ่
บางคนก็อยู่ในตำแหน่งอันน้อย แม้ว่าจะมียศตำแหน่งแปลกกันในระหว่างพวกเราฉันใดก็ดี
ก็ยังมีหน้าที่อันหนึ่ง ซึ่งเราทั้งหลายย่อมมีอยู่เหมือนกันหมด
คือมีหน้าที่ซึ่งจะต้องมีรักซึ่งกันและกัน และจะต้องกระทำตามกำลังของจนที่จะกระทำได้
เพื่อให้บ้านเมืองของเรามีความเจริญรุ่งเรืองขึ้น”

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงมีพระราชดำรัสต่อพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ